

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/217/2021
Identifikačné číslo spisu: 1615200476
Dátum vydania rozhodnutia: 24.01.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Erika Šobichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:1615200476.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: Wüstenrot poisťovňa, a.s., Digital Park 1, Einsteinova 21, Bratislava, IČO: 31 383 408, zastúpenej SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., Štefánikova 8, Bratislava, IČO: 36 853 186, proti žalovaným: 1/ Š. E., nar. X.X.XXXX, bytom Ľ.C. H. XX, V., zastúpenému advokátkou JUDr. Nikolou Jurčekovou, so sídlom Mlynarovičova 14, Bratislava, 2/ P. Č.Á., nar. XX.X.XXXX, bytom S. XXXX, M. R., o zaplatenie 11.683,19 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Malacky pod sp. zn. 4 C 25/2015, o dovolaní žalovaného 1/ proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. mája 2021, sp. zn. 6 Co 145/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Malacky (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom pre zmeškanie žalovaného z 13.1.2020 uložil žalovanému 1/ povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 11.683,19 eur spolu s príslušenstvom; žalobkyni priznal voči žalovanému 1/ nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie právne odôvodnil splnením zákonných podmienok pre rozhodnutie rozsudkom pre zmeškanie žalovaného. V spore vydal dňa 29.7.2015 platobný rozkaz, č. k. 4 C 25/2015-35, ktorým uložil žalovaným 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni sumu 11.683,19 eur spolu s príslušenstvom. Žalovaná 1/ odpor voči platobnému rozkazu nepodala, a preto voči nej nadobudol právoplatnosť. Nakoľko žalovaný 1/ vo veci podal v zákonnej lehote vecne odôvodnený odpor, súd prvej inštancie vo veci vytýčil termín pojednávania na 13.1.2020. Na súdne pojednávanie sa dostavil len právny zástupca žalobkyne; žalovaný 1/ sa na pojednávanie nedostavil, hoci bol riadne predvolaný z adresy svojho trvalého pobytu evidovaného v registri obyvateľov (§ 106 ods. 1 písm. a/ CSP), pričom zásielka mu bola doručená podľa § 111 ods. 3 CSP fikciou doručenia (zásielka sa súdu vrátila neprevzatá v odbernej lehote), svoju neúčast' neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami a žalobkyňa navrhla na pojednávaní spor rozhodnúť rozsudkom pre zmeškania žalovaného. Za daných okolností mal súd prvej inštancie za to, že sú splnené všetky zákonné podmienky, aby vo vzťahu k žalovanému 1/ rozhodol rozsudkom pre zmeškanie.

2. Proti uvedenému rozsudku pre zmeškanie podal žalovaný 1/ včas odvolanie. Odvolanie odôvodnil tým, že on osobne nehodu nezavinil. Žalovanú sumu je potrebné žiadať od žalovanej 2/ - P. Č., ktorá nehodu spôsobila a sa k nej priznala. Pani Č. len požičal auto, a preto je za nehodu zodpovedná ona. Svoju zodpovednosť pritom uznala aj pred notárom. Preto žiadal zrušiť platbu na jeho osobu a v plnom rozsahu zaviazat' na zaplatenie žalovanej sumy len žalovanú 2/.

3. Na odvolanie žalovaného 1/ Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením z 31.5.2021, sp. zn. 6 Co 145/2020, odmietol odvolanie žalovaného 1/ proti rozsudku pre zmeškanie súdu prvej inštancie. Žalobkyni priznal voči žalovanému 1/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd s poukazom na § 356 písm. b/ CSP dôvodil, že odvolanie nie je prípustné proti rozsudku pre zmeškanie, okrem prípadov odvolania podaného z dôvodu, že neboli splnené podmienky na vydanie takéhoto rozhodnutia. V zmysle nich sa v prípade vydania kontumačného rozsudku v neprospech žalovaného vyžaduje, aby: a/ bola podaná žaloba na plnenie (§ 137 písm. a/ CSP), b) žalovaný sa nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní bol poučený o následku nedostavenia sa naň, vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie, žalovaný neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami (§ 274 CSP). Odvolací súd, posúdiac obsah spisu, dospel k záveru, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď rozhodol vec rozsudkom pre zmeškanie. Žalovaný 1/ bol v predvolaní na pojednávanie nariadené na 13.01.2020 riadne poučený o následkoch nedostavenia sa na pojednávanie bez riadneho a včasného ospravedlnenia, na pojednávanie sa nedostavil, svoju neúčast' neospravedlnil a zároveň žalobkyňa navrhla rozhodnúť spor rozsudkom pre zmeškanie žalovaného. Prípustnosť odvolania voči rozsudku pre zmeškanie zakladá len danosť nesplnenia procesných predpokladov pre jeho vydanie. Nakoľko v predmetnej veci žalovaný 1/ tieto okolnosti v odvolaní nenamietal (sponchybňoval len vecnú správnosť napadnutého rozsudku namietajúc jeho pasívnu vecnú legitímáciu v konaní), odvolací súd odvolanie žalovaného 1/ odmietol podľa § 386 písm. c/ CSP ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné. Námietskami žalovaného 1/ uvedenými v jeho odvolaní, ktoré sa týkali merita prejednávanej veci (t. j. jeho obranou spočívajúcou v tvrdení o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie) sa odvolací súd nezaoberal z dôvodu, že preskúmvavanie kontumačného rozsudku z iných dôvodov ako tých, či boli alebo neboli splnené procesné podmienky pre jeho vydanie, je neprípustné.

1.

4.1. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu v celom rozsahu podal včas dovolanie žalovaný 1/, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP, keď namietal, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces. Navrhol, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ako i rozsudok pre zmeškanie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zároveň navrhol, aby najvyšší súd priznal dovolaniu žalovaného odkladný účinok, a tým odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie.

4.2. Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP namietal, že neboli splnené zákonné podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie. Konkrétne argumentoval tým, že vydaniu rozsudku pre zmeškanie vo vzťahu k žalovanému 1/ bránil § 299 ods. 1 CSP, podľa ktorého sa ustanovenie o rozsudku pre zmeškanie nepoužívajú, ak by mal byť tento rozsudok vydaný v neprospech spotrebiteľa. Súdov oboch inštancií sa postavením žalovaného ako spotrebiteľa nezaoberali. Podľa žalovaného nárok uplatňovaný žalobkyňou v konaní si žalobkyňa v konaní odvodzuje z poistnej zmluvy uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným 1/. Podľa žalovaného 1/ niet pochybností, že v posudzovanom prípade poistná zmluva je bez akýchkoľvek pochybností spotrebiteľskou zmluvou. Povinnosťou odvolacieho súdu bolo na uvedené vady prihliadať z úradnej povinnosti (ex offa), nakoľko išlo o nesplnenie procesných podmienok (§ 380 ods. 2 CSP). Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP žalovaný 1/ súčasne namietal, že uznesenie nie je dostatočne odôvodnené, a preto je nepreskúmateľné. Predovšetkým odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu ako i rozsudku pre zmeškanie súdu prvej inštancie postráda argumentačný základ vo vzťahu k vysporiadaniu sa s charakterom v posudzovanej veci pokiaľ ide o to, či ide o spor s ochranou spotrebiteľa.

5. Žalobkyňa považuje dovolanie žalovaného 1/ za nedôvodné. Dovolaciu súde ho navrhla zamietnuť.
6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.
7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti určitému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.
8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní (§ 440 CSP).
9. Žalovaný 1/ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.
10. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa stranám znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti); jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019, sp. zn. 4 Cdo 140/2019 alebo sp. zn. 4 Cdo 120/2019).
11. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f/ žalovaný konkrétne namieta nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu ako i skutočnosť, že v posudzovanom prípade neboli splnené podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného súdom prvej inštancie.
12. Pokiaľ ide o námietku nedostatočného odôvodnenia možno konštatovať, že napadnuté odmietajúce uznesenie odvolacieho súdu spĺňa uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí. Rozhodnutie obsahuje zdôvodnenie všetkých pre spor podstatných skutkových a právnych otázok, pričom odvolací súd sa primeraným spôsobom venoval aj odvolacej argumentácii žalovaného 1/ spočívajúcej vo svojej podstate tým, že nie je v konaní pasívne vecne legitimovaný, pretože ako vo svojom odvolaní uviedol, dopravnú nehodu nespôsobil, no spôsobilá ju žalovaná 2/. Odvolací súd pritom vysvetlil, prečo uvedená argumentácia žalovaného 1/ vo vzťahu k rozsudku pre zmeškanie neobstoja. Ako uviedol vo svojom odôvodnení (bod 11.) žalovaný 1/ spochybňoval v podanom odvolaní len vecnú správnosť napadnutého uznesenia (namietajúc jeho pasívnu vecnú legitimitáciu v konaní), no prípustnosť odvolania proti rozsudku pre zmeškanie je daná len z dôvodu nespĺnenia procesných predpokladov pre jeho vydanie. Preto dovolaciu súde neostávalo nič iné ako odvolanie žalovaného 1/ odmietnuť podľa § 386 písm. c/ CSP, ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému odvolanie nie je prípustné (§ 386 písm. c/ CSP). Na podporu svojej argumentácie poukázal tiež na judikatúru najvyššieho súdu (bod 11). Dovolací súd takéto

vysvetlenie dôvodov rozhodnutia odvolacieho súdu považuje za jasné, zrozumiteľné a presvedčivé, plne v súlade s požiadavkami na odôvodňovanie súdnych rozhodnutí tak ako ich predpokladá právo na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a naň nadväzujúca judikatúra ústavného súdu (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08, IV. ÚS 167/2020, IV. ÚS 80/2021, II. ÚS 169/2021), či dovolacieho súdu (6 Cdo 98/2017, 4 Cdo 328/2009).

13. V ďalšej námietke v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP - žalovaný tiež argumentoval, že jeho právo na spravodlivý proces bolo porušené aj tým, že v posudzovanom prípade neboli splnené podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného súdom prvej inštancie z dôvodu, že jeho vydaniu bránil § 299 ods. 1 CSP, podľa ktorého sa ustanovenia o rozsudku pre zmeškanie nepoužijú, ak by mal byť tento rozsudok vydaný v neprospech spotrebiteľa.

14. Uvedenú námietku dovolací súd nemohol považovať za prípustnú. Vo všeobecnosti platí, že dovolateľ nemôže opierať svoje dovolanie o procesné skutočnosti, ktoré už mohol a mal uviesť v priebehu odvolacieho konania. Uvedené vyplýva z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych opravných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen len formálne, ale aj materiálne, teda vecne (argumentačne), čo znamená, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietal už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom v jeho neprospech (R 73/2019).

15. V posudzovanom prípade bolo potrebné konštatovať, že žalovaný 1/ vyššie uvedený procesný nedostatok vo vzťahu k rozsudku pre zmeškanie súdu prvej inštancie v rámci odvolacieho konania vyvolaného jeho odvolaním nenamietal, no vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvej inštancie formuloval len výhrady spočívajúce v absencii jeho pasívnej právnej legitímácie (teda hmotnoprávne výhrady). Treba zdôrazniť, že v kontradiktórnom sporovom konaní platí zásada, že práva patria bdelym (vigilantibus iura scripta sunt). Ak potom žalovaný 1/ uvedenú námietku zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania neuplatnil v odvolacom konaní v rámci ochrany svojich práv, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie prípadne jeho procesný postup v konaní namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť (obdobne tiež sp. zn. 7 Cdo 161/2019, 4 Cdo 122/2020, 4 Cdo 40/2019, 8 Cdo 140/2018, 8 Cdo 157/2018).

16. V tejto súvislosti tiež nemožno považovať za správnu ani argumentáciu žalovaného 1/, podľa ktorého uvedené pochybenie spôsobuje nedostatok procesnej podmienky, pričom odvolací súd mal na vadu týkajúcu sa procesných podmienok prihliadať z úradnej povinnosti (§ 380 ods. 2 CSP). Podmienky konania civilné kódexy priamo nedefinujú. V procesnej teórii (porovnaj Števíček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1525 a nasl.) sú procesné podmienky vymedzené nasledovne: a) procesné podmienky na strane súdu (právomoc súdu, príslušnosť súdu); b) procesné podmienky na strane strán, resp. ich zástupcov (procesná subjektivita podľa § 61, procesná spôsobilosť podľa § 67, povinnosť zastúpenia, spôsobilosť byť zástupcom, plnomocenstvo účastníka; c) vecné procesné podmienky (návrh na začatie konania, splnenie poplatkovej povinnosti, d) negatívne procesné podmienky (prekážka skôr začatého konania, prekážka právoplatne rozhodnutej veci). Pochybenie namietané žalovaným 1/ - že v posudzovanom prípade neboli splnené podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného súdom prvej inštancie z dôvodu, že jeho vydaniu bránil § 299 ods. 1 CSP, podľa ktorého sa ustanovenia o rozsudku pre zmeškanie nepoužijú, ak by mal byť tento rozsudok vydaný v neprospech spotrebiteľa - nemožno zaradiť medzi procesné podmienky konania, preto odvolací súd nemal povinnosť na pochybenie súdu prvej inštancie (tvrdené žalovaným 1/) povinnosť prihliadnuť v

odvolacom konaní z úradnej povinnosti (ex offio).

17. Vzhľadom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že v podmienkach daného sporu nedošlo k naplneniu tvrdeného dôvodu prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Dovolanie žalovaného 1/ preto odmietol ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

18. V uznesení, ktorým bolo dovolanie odmietnuté nemusí dovolací súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania odôvodňovať (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (sp. zn. 4 Cdo 144/2019, 4 Cdo 108/2019).

20. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.